

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

**IMPAK PEMBINAAN MEDIA E-LAGU UNTUK
PENGAYAAN KOSA KATA BAHASA
KADAZANDUSUN SEKOLAH
RENDAH LUAR BANDAR**

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun

PustakaTBainun

ptbupsi

VIANNIE TONGGURITOM

UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS

2025

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

**IMPAK PEMBINAAN MEDIA E-LAGU UNTUK PENGAYAAN
KOSA KATA BAHASA KADAZANDUSUN SEKOLAH
RENDAH LUAR BANDAR**

VIANNIE TONGGURITOM

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

**DISERTASI DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK
MEMPEROLEH IJAZAH SARJANA PENDIDIKAN
(MOD PENYELIDIKAN)**

**FAKULTI BAHASA DAN KOMUNIKASI
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS**

2025

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

Sila tanda (v)

Kertas Projek

Sarjana Penyelidikan

Sarjana Penyelidikan dan Kerja Kursus

Doktor Falsafah

☐
☒
☐
☐

INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH**PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN**

Perakuan ini telah dibuat pada .....⁵.....(hari bulan).....⁸..... (bulan) 20.....²⁵..

i. Perakuan pelajar :

Saya, Viannie Tongguritom, M20202001100, Fakulti Bahasa dan Komunikasi (SILA NYATAKAN NAMA PELAJAR, NO. MATRIK DAN FAKULTI) dengan ini mengaku bahawa disertasi/tesis yang bertajuk Impak Pembinaan Media E-Lagu untuk Penggayaan Kosa Kata Bahasa Kadazandusun Sekolah Rendah Luar Bandar

adalah hasil kerja saya sendiri. Saya tidak memplagiat dan apa-apa penggunaan mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dilakukan secara urusan yang wajar dan bagi maksud yang dibenarkan dan apa-apa petikan, ekstrak, rujukan atau pengeluaran semula daripada atau kepada mana-mana hasil kerja yang mengandungi hak cipta telah dinyatakan dengan sejelasnya dan secukupnya

ani

Tandatangan pelajar

ii. Perakuan Penyelia:

Saya, Dr Minah Binti Sintian (NAMA PENYELIA) dengan ini mengesahkan bahawa hasil kerja pelajar yang bertajuk Impak Pembinaan Media E-Lagu untuk Penggayaan Kosa Kata Bahasa Kadazandusun Sekolah Rendah Luar Bandar

(TAJUK) dihasilkan oleh pelajar seperti nama di atas, dan telah diserahkan kepada Institut Pengajian Siswazah bagi memenuhi sebahagian/sepenuhnya syarat untuk memperoleh Ijazah Sarjana Pendidikan (Bahasa Kadazandusun) (SILA NYATAKAN NAMA IJAZAH).

02/10/2025

Tarikh

DR. MINAH BINTI SINTIAN
Jabatan Bahasa Etnik
Fakulti Bahasa dan Komunikasi
Universiti Pendidikan Sultan Idris
20000 Tanggajaya, Perak

2/10/2025

Tandatangan Penyelia

**INSTITUT PENGAJIAN SISWAZAH /
INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES**

**BORANG PENGESAHAN PENYERAHAN TESIS/DISERTASI/LAPORAN KERTAS PROJEK
DECLARATION OF THESIS/DISSERTATION/PROJECT PAPER FORM**

Tajuk / Title: Impak Pembinaan Media E-Lagu untuk Pengayaan Kosa Kata
Bahasa Kadazandusun Sekolah Rendah Luar Bandar

No. Matrik / Matric's No.: M20202001100

Saya / I: Viannie Tongguritom

(Nama pelajar / Student's Name)

mengaku membenarkan Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek (Kedoktoran/Sarjana)* ini disimpan di Universiti Pendidikan Sultan Idris (Perpustakaan Tuanku Bainun) dengan syarat-syarat kegunaan seperti berikut:-

acknowledged that Universiti Pendidikan Sultan Idris (Tuanku Bainun Library) reserves the right as follows:-

1. Tesis/Disertasi/Laporan Kertas Projek ini adalah hak milik UPSI.
The thesis is the property of Universiti Pendidikan Sultan Idris
2. Perpustakaan Tuanku Bainun dibenarkan membuat salinan untuk tujuan rujukan dan penyelidikan.
Tuanku Bainun Library has the right to make copies for the purpose of reference and research.
3. Perpustakaan dibenarkan membuat salinan Tesis/Disertasi ini sebagai bahan pertukaran antara Institusi Pengajian Tinggi.
The Library has the right to make copies of the thesis for academic exchange.
4. Sila tandakan (✓) bagi pilihan kategori di bawah / *Please tick (✓) for category below:-*

SULIT/CONFIDENTIAL

Mengandungi maklumat yang berdarjah keselamatan atau kepentingan Malaysia seperti yang termaktub dalam Akta Rahsia Rasmi 1972. / *Contains confidential information under the Official Secret Act 1972*

TERHAD/RESTRICTED

Mengandungi maklumat terhad yang telah ditentukan oleh organisasi/badan di mana penyelidikan ini dijalankan. / *Contains restricted information as specified by the organization where research was done.*

TIDAK TERHAD / OPEN ACCESS

ani
(Tandatangan Pelajar/ Signature)

(Tandatangan Penyelia / Signature of Supervisor)
& (Nama & Cop Rasmi / Name & Official Stamp)

Tarikh: 5/8/2025

Catatan: Jika Tesis/Disertasi ini **SULIT @ TERHAD**, sila lampirkan surat daripada pihak berkuasa/organisasi berkenaan dengan menyatakan sekali sebab dan tempoh laporan ini perlu dikelaskan sebagai **SULIT** dan **TERHAD**.

Notes: If the thesis is CONFIDENTIAL or RESTRICTED, please attach with the letter from the organization with period and reasons for confidentiality or restriction.

PENGHARGAAN

Syukur kepada Tuhan kerana dengan keiznannya saya telah berjaya menyiapkan penyelidikan ini bagi memenuhi keperluan ijazah Sarjana Pendidikan (Bahasa Kadazandusun). Terima kasih yang tidak terhingga saya ucapkan kepada penyelia saya, Dr Minah Sintian yang telah banyak memberikan bimbingan, sokongan dan nasihat kepada saya sepanjang menjalankan penyelidikan ini. Terima kasih atas segala bimbingan yang amat membantu serta selalu bersabar ketika membimbing saya. Ribuan terima kasih juga kepada semua pakar yang telah banyak memberikan idea dan cadangan yang bernas dalam penyelidikan saya terutamanya pakar-pakar pengesahan instrumen kajian saya, iaitu Prof. Madya Dr Norjietta, Dr Rosliah Kiting dan Puan Noemi Linus. Selain itu, saya juga ingin merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Dasar Pendidikan, Jabatan Pendidikan Negeri Sabah, Pejabat Pendidikan Daerah Tenom dan guru-guru yang terlibat dalam penyelidikan ini. Terima kasih kerana telah membenarkan serta memberikan kerjasama yang cukup baik kepada saya sepanjang menjalankan kajian ini di sekolah-sekolah yang terlibat. Setinggi-tinggi ucapan terima kasih kepada keluarga dan rakan-rakan yang telah memberikan saya semangat, dorongan dan sokongan sepanjang saya menyiapkan penyelidikan ini. Akhir sekali, saya ingin merakamkan ribuan terima kasih kepada sesiapa yang terlibat secara langsung dan tidak langsung di dalam menyiapkan penulisan tesis ini.

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk membangunkan media e-Lagu untuk pengayaan kosa kata bahasa Kadazandusun untuk murid-murid sekolah rendah luar bandar. Kajian penyelidikan kuantitatif ini menggunakan kaedah tinjauan dan kuasi eksperimen. Data diperoleh melalui soal selidik terhadap 112 orang guru BKD di daerah Keningau dan Tenom sementara kuasi eksperimen yang melibatkan ujian pra dan pasca pula dijalankan terhadap 30 orang murid tahun empat di dua buah sekolah rendah yang terletak di daerah yang sama. Murid-murid dibahagikan kepada dua kumpulan, iaitu 15 orang murid kumpulan kawalan yang diajar menggunakan kaedah konvensional dan 15 orang murid kumpulan rawatan yang diajar menggunakan media e-Lagu. Data dianalisis menggunakan statistik deskriptif dan inferensi untuk melihat peratus, skor min, sisihan piawai dan ujian-t berpasangan. Dapatan daripada analisis deskriptif menunjukkan bahawa guru-guru BKD memerlukan pembinaan media e-Lagu pada tahap yang tinggi dengan nilai min 3.89 dan sisihan piawai (SP) 0.503. Hasil ujian-t berpasangan bagi kumpulan rawatan adalah ($t(14) = -16.760, p < .001$) sementara kumpulan kawalan ($t(14) = -8.447, p < .001$), yang menunjukkan terdapat perbezaan yang signifikan antara skor min ujian pra dan pasca. Kesimpulannya, pengaplikasian e-Lagu dalam pembelajaran dapat meningkatkan kosa kata murid. Implikasi kajian adalah dapat mengintegrasikan teknologi dalam pembelajaran bahasa di sekolah luar bandar.

THE IMPACT OF E-SONG MEDIA DEVELOPMENT ON KADAZANDUSUN VOCABULARY ENRICHMENT IN RURAL PRIMARY SCHOOLS

ABSTRACT

This study aims to develop e-Song media for the enrichment of Kadazandusun Vocabulary Enrichment (KVE) among rural primary school students. This quantitative study adopts a survey and quasi-experimental research design. Data were collected through a questionnaire administered to 112 Kadazandusun language teachers in the districts of Keningau and Tenom, while the quasi-experimental phase involved pre- and post-tests conducted on 30 Year Four students from two primary schools in the same districts. The students were divided into two groups: a control group (n = 15) taught using conventional methods and an experimental group (n = 15) taught using e-Song media. The data were analyzed using descriptive and inferential statistics, including percentage, mean scores, standard deviation, and paired t-tests. Findings from the descriptive analysis indicate that Kadazandusun language teachers highly require the development of e-Song media, with a mean score of 3.89 and a standard deviation (SD) of 0.503. The paired t-test results for the experimental group ($t(14) = -16.760$, $p < .001$) and the control group ($t(14) = -8.447$, $p < .001$) demonstrate a statistically significant improvement in mean scores between the pre-test and post-test. In conclusion, the application of e-Song in learning can enhance students' vocabulary. The implication of this study is to enable the integration of technology into language learning in rural schools.

KANDUNGAN

Muka Surat

PERAKUAN KEASLIAN PENULISAN	ii
PENGESAHAN PENYERAHAN DISERTASI	iii
PENGHARGAAN	iv
ABSTRAK	v
ABSTRACT	vi
KANDUNGAN	vii
SENARAI JADUAL	xiii
SENARAI RAJAH	xvi
SENARAI SINGKATAN	xviii
SENARAI LAMPIRAN	xx
BAB 1 PENGENALAN	
1.1 Pendahuluan	1
1.2 Latar Belakang Kajian	2
1.3 Pernyataan Masalah	7
1.4 Objektif Kajian	17
1.5 Soalan Kajian	17
1.6 Hipotesis Kajian	18
1.7 Kerangka Kajian	18
1.8 Kepentingan kajian	21

1.8.1	Murid	22
1.8.2	Guru	23
1.8.3	Bahagian Pembangunan Kurikulum BKD	24
1.8.4	Pengkaji	25
1.9	Batasan Kajian	25
1.10	Definisi Operasional	28
1.10.1	Pembinaan	28
1.10.2	Media	29
1.10.3	E-Lagu	29
1.10.4	Pengayaan	30
1.10.5	Kosa Kata	30
1.10.6	Bahasa Kadazandusun	31
1.10.7	Sekolah Rendah	32
1.10.8	Luar Bandar	32
1.11	Kesimpulan	32

BAB 2 TINJAUAN LITERATUR

2.1	Pendahuluan	34
2.2	Media Pengajaran Bahasa	35
2.2.1	Media Pengajaran Bahasa Kadazandusun	42
2.3	Penggunaan Muzik dan Lagu dalam Pembelajaran Bahasa	45
2.4	Kajian Lepas Berkaitan Analisis Keperluan Pembinaan Media atau Modul Lagu	51
2.5	Teori Kognitif Pembelajaran Multimedia	62
2.5.1	Prinsip-prinsip pembelajaran multimedia	63
2.5.2	Kajian Lepas Tentang Penerapan Prinsip-Prinsip Teori Kognitif Pembelajaran Multimedia	67

2.6	Model ASSURE	72
2.7	Kajian Lepas Tentang Pengajaran Kosa Kata Menggunakan Teknologi dan Media	81
2.8	Kesimpulan	93

BAB 3 METODOLOGI

3.1	Pendahuluan	96
3.2	Reka Bentuk Kajian	96
3.2.1	Kaedah Kuasi Eksperimen	97
3.3	Lokasi Kajian	100
3.4	Populasi dan Pensampelan	101
3.5	Instrumen Kajian	103
3.5.1	Instrumen Soal Selidik	104
3.5.2	Instrumen Ujian Pra dan Ujian Pasca	110
3.5.2.1	Soalan Ujian Pra	112
3.5.2.2	Soalan Ujian Pasca	115
3.5.3	Instrumen Media e-Lagu	118
3.5.3.1	Rancangan Pengajaran Harian (RPH) Kumpulan Rawatan	122
3.5.3.2	Rancangan Pengajaran Harian (RPH) Kumpulan Kawalan	123
3.6	Kajian Rintis	126
3.7	Kesahan Instrumen	127
3.7.1	Pemilihan Pakar	129
3.7.2	Kesahan Kandungan Instrumen Soal Selidik	130
3.7.3	Kesahan Kandungan Media e-Lagu	134
3.7.4	Kesahan Kandungan Instrumen Ujian Pra dan Ujian Pasca	137

3.7.5	Kesahan Kandungan RPH	140
3.8	Kebolehpercayaan Instrumen	144
3.9	Etika penyelidikan	147
3.10	Prosedur Pengumpulan Data	149
3.11	Analisis Data	153
3.12	Kesimpulan	154

BAB 4 DAPATAN KAJIAN

4.1	Pendahuluan	156
4.2	Demografi Responden	157
4.3	Hasil Dapatan Kajian	159
4.3.1	Soalan Kajian 1: Apakah keperluan untuk membina media e-Lagu untuk pengayaan kosa kata Bahasa Kadazandusun sekolah rendah di luar bandar?	160
4.3.2	Soalan Kajian 2: Bagaimanakah membina media e-Lagu untuk pengayaan kosa kata Bahasa Kadazandusun sekolah rendah di luar bandar?	168
4.3.2.1	Membina Media e-Lagu Berpandukan Model ASSURE dan Teori Kognitif Multimedia	170
4.3.3	Soalan Kajian 3: Sejauh manakah kesan penggunaan media e-Lagu terhadap pencapaian kosa kata Bahasa Kadazandusun murid sekolah rendah di luar bandar dalam ujian pra dan ujian pasca?	196
4.3.3.1	Markah, Skor Min dan Sisihan Piawai Ujian Pra dan Ujian Pasca bagi Kumpulan Kawalan	196
4.3.3.2	Markah, Skor Min dan Sisihan Piawai Ujian Pra dan Ujian Pasca bagi Kumpulan Rawatan	202
4.3.3.3	Analisis Statistik inferensi Ujian Pra dan Pasca Kumpulan Kawalan	208
4.3.3.4	Analisis Statistik inferensi Ujian Pra dan Pasca Kumpulan Rawatan	209
4.4	Kesimpulan	211

BAB 5 PERBINCANGAN, KESIMPULAN DAN CADANGAN

5.1	Pendahuluan	212
5.2	Perbincangan Dapatan Kajian	213
5.2.1	Rumusan analisis keperluan untuk membina media e-Lagu untuk pengayaan Kosa Kata Bahasa Kadazandusun sekolah rendah di luar bandar.	214
5.2.2	Rumusan kaedah membina media e-Lagu untuk pengayaan kosa kata Bahasa Kadazandusun sekolah rendah di luar bandar.	221
5.2.3	Rumusan kesan penggunaan media e-Lagu terhadap pencapaian kosa kata Bahasa Kadazandusun murid sekolah rendah di luar bandar dalam ujian pra dan ujian pasca.	227
5.2.3.1	Rumusan Hipotesis Alternatif (H_{a3})	231
5.3	Rumusan Perbincangan Dapatan Kajian	233
5.4	Implikasi Kajian	237
5.4.1	Implikasi Terhadap Murid	237
5.4.2	Implikasi Terhadap Guru	239
5.4.3	Implikasi Terhadap Penggubal Kurikulum Bahasa Kadazandusun	241
5.4.4	Implikasi Terhadap Kementerian Pendidikan Malaysia	243
5.4.5	Implikasi Terhadap Kajian Lanjutan	245
5.5	Cadangan Kajian Secara Umum	246
5.5.1	Cadangan Kepada Kementerian Pendidikan Malaysia	246
5.5.2	Cadangan Kepada Sekolah	248
5.5.3	Cadangan Kepada Guru Bahasa Kadazandusun	250
5.5.4	Cadangan Kajian Lanjutan	252
5.5.4.1	Teori	253
5.5.4.2	Metodologi	253

5.5.4.3 Topik	254
5.6 Kesimpulan	256
RUJUKAN	258
LAMPIRAN	276

SENARAI JADUAL

No. Jadual		Muka Surat
1.1	Perkataan Bahasa Melayu yang Diasimilasikan ke Kata Kadazandusun	10
1.2	Penggunaan Bahasa Melayu dan Campuran Ejaan Bahasa Melayu dan Bahasa Kadazandusun dalam Kalangan Pelajar Program Minor Bahasa Kadazandusun	10
2.1	Jumlah Penerbitan Setiap Negara tentang Topik Pengajaran Bahasa dengan Menggunakan Media atau Multimedia	41
3.1	Ringkasan Reka Bentuk Kajian Kuantitatif	97
3.2	Cara Pelaksanaan Untuk Ujian Pra Dan Ujian Pasca	100
3.3	Skala Likert	105
3.4	Interpretasi skor Min	105
3.5	Instrumen Soal Selidik Analisis Keperluan Membina Media e-Lagu	106
3.6	Instrumen Soal Selidik Keperluan terhadap Kandungan Media e-Lagu	108
3.7	Kandungan Ujian Pra dan Ujian Pasca	111
3.8	Langkah-Langkah dan Tindakan Pengkaji Mengikut Reka Bentuk ASSURE	119
3.9	Rancangan Pengajaran Harian Kumpulan Rawatan Menggunakan Model ASSURE	120
3.10	Rancangan Pengajaran Harian Kumpulan Kawalan Menggunakan Model ASSURE	123
3.11	Profil Pakar Pengesah Instrumen Kajian	129
3.12	Pengesahan Kandungan Instrumen Soal Selidik	131

3.13	Nilai I-CVI Pengesahan Kandungan Instrumen Soal Selidik yang Dijawab oleh Pakar	132
3.14	Ulasan Pakar Dan Tindakan Pengkaji Terhadap Instrumen Soal Selidik	133
3.15	Pengesahan Kandungan Media e-Lagu	134
3.16	Nilai I-CVI Pengesahan Kandungan Instrumen media e-Lagu yang Dijawab oleh Pakar	137
3.17	Ulasan Pakar dan Tindakan Pengkaji terhadap Instrumen Media e-Lagu	137
3.18	Pengesahan Instrumen Ujian Pra dan Ujian Pasca oleh Pakar	138
3.19	Nilai I-CVI Pengesahan Kandungan Instrumen Ujian Pra dan Ujian Pasca yang Dijawab oleh Pakar	138
3.20	Ulasan Pakar dan Tindakan Pengkaji terhadap Instrumen Ujian Pra dan Ujian Pasca	139
3.21	Pengesahan Kandungan RPH Kumpulan Kawalan oleh Pakar	140
3.22	Nilai I-CVI Pengesahan Kandungan RPH Kumpulan Kawalan yang Dijawab oleh Pakar	141
3.23	Pengesahan Kandungan RPH Kumpulan Rawatan oleh Pakar	142
3.24	Nilai I-CVI Pengesahan Kandungan RPH Kumpulan Rawatan yang Dijawab oleh Pakar	143
3.25	Nilai Kebolehpercayaan Instrumen Soal Selidik	145
3.26	Peratus Pencapaian Kosa Kata Semasa Kajian Rintis	146
3.27	Kronologi Permohonan Penyelidikan	150
3.28	Prosedur Pengumpulan Data Ujian Pra	151
3.29	Kronologi Pelaksanaan Pengumpulan Data	152
3.30	Alat Statistik yang Digunakan untuk Menganalisis Data	154
4.1	Analisis Deskriptif Demografi Responden	157
4.2	Analisis Demografi Kumpulan Rawatan	158

4.3	Analisis Demografi Kumpulan Kawalan	159
4.4	Analisis Keperluan Pembinaan Media e-Lagu	160
4.5	Ciri-Ciri Media e-Lagu yang hendak Dibina untuk Pengayaan Kosa Kata BKD	169
4.6	Fasa kedua: Menyatakan Objektif (Lagu Pertama)	173
4.7	Fasa kedua: Menyatakan Objektif (Lagu Kedua)	174
4.8	Fasa kedua: Menyatakan Objektif (Lagu Ketiga)	174
4.9	Fasa kedua: Menyatakan Objektif (Lagu Keempat)	175
4.10	Lirik Lagu Pertama	182
4.11	Lirik Lagu Kedua	183
4.12	Lirik Lagu Ketiga	183
4.13	Lirik Lagu Keempat	184
4.14	Julat Peratus dan Gred Ujian Akhir Sesi Akademik (UASA)	196
4.15	Markah, Skor Min dan Sisihan Piawai Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Kawalan	197
4.16	Markah, Skor Min dan Sisihan Piawai Ujian Pra dan Ujian Pasca Kumpulan Rawatan	204
4.17	Analisis Ujian-t Berpasangan Ujian Pra dan Pasca Kumpulan Kawalan	208
4.18	Analisis Ujian-t Berpasangan Ujian Pra dan Pasca Kumpulan Rawatan	210

SENARAI RAJAH

No. Rajah		Muka Surat
1.1	Kerangka kajian	19
2.1	Peta visual bibliometrik tentang media pengajaran bahasa dan topik utama dalam pengajaran bahasa. Dianalisis menggunakan Vosviewer dari scopus, 2024	38
2.2	Negara yang membuat kajian tentang pengajaran bahasa menggunakan media atau multimedia. Dianalisis menggunakan Vosviewer dari Scopus, 2024	40
4.1	Proses penggabungan audio, video, grafik dan animasi teks dalam aplikasi CapCut	178
4.2	Aplikasi <i>temporal contiguity principle</i> dalam media e-Lagu	180
4.3	Pengaplikasian kuiz dalam media e-Lagu	181
4.4	Paparan media e-Lagu untuk lagu pertama	186
4.5	QR kod lagu pertama	187
4.6	Paparan media e-Lagu untuk lagu kedua	188
4.7	QR kod lagu kedua	189
4.8	Paparan media e-Lagu untuk lagu ketiga	190
4.9	QR kod lagu ketiga	190
4.10	Paparan media e-Lagu untuk lagu keempat	191
4.11	QR kod lagu keempat	192
4.12	Murid menyanyi sambil membuat pergerakan kreatif mengikut maksud lirik lagu	193
4.13	Murid mengangkat gambar mengikut maksud lirik lagu	193
4.14	Latihan membina ayat	194

4.15	Menjawab kuiz	194
4.16	Menyanyi mengikut kumpulan	194
4.17	Latihan memilih kata kerja, kata nama dan kata adjektif	195
5.1	Ilmu baharu	233

SENARAI SINGKATAN

3D	3 Dimensi
AI	<i>Artificial Intelligence</i>
AR	<i>Augmented Reality</i>
AVE	<i>Average Variance Extracted</i>
BKD	Bahasa Kadazandusun
BPPDP	Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Dasar Pendidikan
CVI	<i>Content Validation Index</i>
DPD	Dasar Pendidikan Digital
DPLI	Diploma Pendidikan Lepas Ijazah
DSKP	Dokumen Standard Kurikulum dan Pentaksiran
EFL	<i>English Foreign Language</i>
FPK	Falsafah Pendidikan Kebangsaan
GSTT	Guru Sandaran Tidak Terlatih
H _{a3}	Hipotesis Alternatif
HBIA	Hari Bahasa Ibunda Antarabangsa
I-CVI	<i>Item- Content Validation Index</i>
ISMP	Ijazah Sarjana Muda Perguruan
ISMP	Ijazah Sarjana Muda Perguruan
JPN	Jabatan Pendidikan Negeri
KBSR	Kurikulum Baru Sekolah Rendah
KDCA	Kadazan Dusun Cultural Association

KDPM	Kursus Diploma Perguruan Malaysia
KM	Kilometer
KPLI	Kursus Perguruan Lepas Ijazah
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
KSSR	Kurikulum Standard Sekolah Rendah
MK001	Murid Kawalan 1
Model 4C/ID	Model Four-Component Instructional Design
MR001	Murid Rawatan 1
PPD	Pejabat Pendidikan Daerah
PPPM	Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia
QR Code	<i>Quick Response Code</i>
RPH	Rancangan Pengajaran Harian
S-CVI	Sampel pakar- <i>Content Validation Index</i>
SDG	<i>Sustainable Development Goals</i>
SK	Sekolah Kebangsaan
SP	Sisihan Piawai
SPSS	<i>Statistical Package for Social Science</i>
TMK	Teknologi Maklumat dan Komunikasi
UASA	Ujian Akhir Sesi Akademik
UPSI	Universiti Pendidikan Sultan Idris
USDA	United Sabah Dusun Association
VR	<i>Virtual Reality</i>

SENARAI LAMPIRAN

- A Ujian Pra
- B Ujian Pasca
- C Soal Selidik
- D Paparan Media e-Lagu
- E Senarai Lirik Lagu
- F Rancangan Pengajaran Harian (RPH)
- G Borang Penilaian Kesahan Kandungan Instrumen Kajian
- H Surat Kelulusan Dari EPRD
- I Surat Kelulusan Dari JPN Sabah
- J Surat Kelulusan Dari PPD Tenom
- K Surat Lantikan Pakar
- L Sijil Penyertaan Inovasi Menggunakan Media e-Lagu

BAB 1

PENGENALAN

1.1 Pendahuluan

Bab ini akan membincangkan topik-topik yang berkaitan tentang kajian secara terperinci. Topik-topik tersebut adalah seperti latar belakang kajian, pernyataan masalah kajian, objektif kajian, soalan kajian, hipotesis kajian, kerangka kajian, kepentingan kajian dan batasan kajian. Bab ini juga akan membincangkan tentang definisi operasional yang berkaitan dengan tajuk kajian yang dipecahkan kepada beberapa pecahan subtopik, iaitu definisi tentang pembinaan, media, e-Lagu, pengayaan, kosa kata, Bahasa Kadazandusun (BKD), sekolah rendah dan luar bandar. Definisi operasional dalam bab ini akan dijelaskan berdasarkan skop kajian yang dijalankan.

1.2 Latar Belakang Kajian

Pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran Bahasa Kadazandusun (BKD) secara formal di sekolah tercetus apabila Datuk Bernard Giluk Dompok (kini Tan Sri) yang pada ketika itu Ahli Parlimen P 174 Penampang dan juga Presiden Parti Demokratik Sabah telah menyuarakan permohonan tersebut di parlimen pada tahun 1994 (Linah Bagu, 2023). Hasil daripada permohonan tersebut, kelulusan untuk melaksanakan pengajaran dan pembelajaran BKD di sekolah telah diperolehi pada tahun 1995. Dengan adanya kelulusan ini, penggunaan istilah Kadazandusun sebagai nama untuk tujuan pengajaran dan pembelajaran di sekolah telah tercetus hasil daripada persetujuan antara Kadazan Dusun Cultural Association (KDCA) dan United Sabah Dusun Association (USDA) pada 24 Januari 1995. Kemudian, pada 11 April 1995 kedua-dua badan ini turut menandatangani persetujuan untuk menggunakan dialek Bundu dan Liwan (dan kemudian digabungkan menjadi Bunduliwan) sebagai dasar pemiawaian dengan diperkaya oleh dialek lain dalam rumpun bahasa Dusun (Roslich Kiting, Wilfred Madius Tangau. Benedict & Minah Sintian, 2019).

Seterusnya, pada 17 Februari 1997, pengajaran dan pembelajaran BKD secara formal telah dimulai dengan melibatkan 15 buah sekolah rendah sebagai sekolah rintis. Dalam peringkat ini, sebanyak 14 buah daerah telah terlibat dalam sekolah rintis ini. Manakala, murid yang terlibat untuk mengikuti kelas BKD ialah murid tahun 4 seramai 610 orang. Pelaksanaan kajian rintis ini telah dapat membantu untuk mendapatkan pelbagai maklum balas daripada guru-guru yang terlibat serta masyarakat Kadazandusun. Maklum balas tersebut diambil kira dalam penyemakan semula kurikulum BKD. Maka, pada tahun 1998 pengajaran dan pembelajaran BKD

tahun 4 telah diperluaskan lagi di daerah-daerah yang lain. Pada masa yang sama, kursus dalaman untuk guru-guru BKD di setiap daerah juga turut dilaksanakan. Pada tahun 1999 pula, pengajaran dan pembelajaran BKD secara formal telah dapat diluaskan sepenuhnya di seluruh negeri Sabah (Evelyn Annol & Mary Teresa Kinajil, 2014).

Selain itu, penggubalan kurikulum pertama BKD adalah pada tahun 1995 dengan mengikut format Kurikulum Baru Sekolah Rendah (KBSR). Namun, disemak semula pada tahun 1999 untuk penambahbaikan. Pada tahun 2010 pula terdapat anjakan paradigma dalam transformasi pendidikan Malaysia. Maka, kurikulum BKD telah digubal mengikut format Kurikulum Standard Sekolah Rendah (KSSR). Dalam pelaksanaan KSSR, BKD telah mula diajar di tahun 1 dengan peruntukan masa 90 minit seminggu (Evelyn Annol & Mary Teresa Kinajil, 2014). Selain daripada itu, kurikulum BKD sekolah rendah turut disusun berdasarkan Dokumen Standard Kurikulum dan Pentaksiran (DSKP) yang menekankan kepada kemahiran bahasa seperti kemahiran mendengar dan bertutur, membaca, menulis, aspek seni bahasa dan aspek tatabahasa.

Namun demikian, terdapat isu pembelajaran BKD yang telah timbul salah satunya ialah murid kurang bahan bantu belajar terutama bahan bantu belajar yang berbentuk media pembelajaran khususnya murid di sekolah luar bandar. Isu yang lain ialah murid kurang menguasai kemahiran bertutur dan menulis kerana kelemahan penguasaan murid dalam kosa kata BKD (Norjietta Taisin & Tracy Valerian, 2020). Sebagai akibatnya, murid-murid kurang motivasi dan sukar untuk memahami dan menguasai topik pembelajaran BKD. Hal ini juga akan menjadi cabaran murid untuk

belajar BKD. Oleh itu, melalui isu pembelajaran BKD ini, wujudlah idea pengkaji untuk membina media pembelajaran BKD khasnya untuk sekolah di luar bandar.

Hal ini demikian, sekolah di luar bandar menghadapi pelbagai masalah dan cabaran. Misalnya, kekurangan bahan bantu belajar seperti bahan yang bersumberkan media dan teknologi (S. Kanageswari Suppiah Shanmugam, Yus'aيمان Jusoh, Arsaythamby Veloo, Ruzlan Md Ali, Rosna Awang Hashim, 2023). Sekolah di luar bandar juga biasanya sekolah yang mempunyai banyak kekurangan dalam pelbagai aspek terutamanya sumber bahan pengajaran dan pembelajaran, kemudahan, tenaga pengajar dan sebagainya. Kormos dan Wisdom (2021), menjelaskan bahawa sekolah di luar bandar mempunyai cabaran dalam aspek kos kewangan untuk menyediakan peralatan teknologi, kekangan masa untuk menggunakan teknologi di dalam rancangan pembelajaran dan juga akses internet pelajar tidak stabil.

Tambahan pula, Thannimalai, Ponniah, Nawastheen, Thambi Jose dan Jaiseelan (2022), turut menjelaskan bahawa penggunaan Teknologi Maklumat dan Komunikasi (TMK) dalam sesi pengajaran dan pembelajaran di sekolah luar bandar masih berada pada tahap yang rendah berbanding sekolah di bandar. Berikutan daripada kurangnya penggunaan TMK ataupun media pengajaran dan pembelajaran di sekolah luar bandar, guru akan bergantung kepada sumber yang sedia ada seperti buku teks. Hal ini akan menyukarkan murid untuk mendapatkan maklumat atau perkembangan semasa dalam pembelajaran mereka. Dalam hal ini, murid-murid di sekolah luar bandar seharusnya diberi pendedahan tentang penggunaan media pembelajaran. Justeru, pembinaan media pembelajaran yang relevan dan bersesuaian merupakan satu keperluan yang kritikal.

Penggunaan media pembelajaran merupakan salah satu pendekatan yang sesuai untuk para guru mengatasi cabaran atau masalah di sekolah luar bandar. Hal ini demikian, kerana penggunaan media atau teknologi dalam pembelajaran bahasa akan dapat meningkatkan penglibatan murid dan dapat memperkaya pengalaman pembelajaran mereka (Firman Saleh et al., 2024). Media pembelajaran merujuk kepada alat, bahan atau teknologi yang digunakan untuk menyampaikan maklumat kepada murid agar mereka dapat memperoleh, memproses dan menyimpan pengetahuan (Larasati Nur Indah Prawesti et al., 2024). Selanjutnya, media pembelajaran berbentuk digital pertama kali muncul pada tahun 1960-an, iaitu dengan penggunaan komputer sebagai alat bantu belajar dan pada awal 2000-an muncul teknologi *mobile learning* dan juga masa kini media pembelajaran berbentuk digital semakin berkembang dengan adanya *Augmented Reality* (AR), *Virtual Reality* (VR), dan *Artificial Intelligence* (AI) (Hendra et al., 2023). Oleh itu, media pembelajaran ini sesuai digunakan oleh semua golongan pendidik kerana melalui kajian Xuan (2024), menjelaskan bahawa media seperti video, audio dan animasi boleh memperkaya pengalaman pembelajaran murid melalui pengulangan dan penggabungan elemen visual dan auditori, khususnya dalam pembelajaran bahasa. Begitu juga dalam teori kognitif pembelajaran multimedia Mayer (2021), menerangkan bahawa media pengajaran dan pembelajaran dapat menyokong pembelajaran murid dengan menyediakan pengalaman pelbagai deria.

Dengan demikian, bagi memenuhi keperluan murid di sekolah luar bandar dalam pembelajaran BKD, salah satu media pembelajaran yang sesuai untuk diaplikasikan ialah media e-Lagu. Media e-Lagu ini merupakan bahan bantu mengajar dan juga belajar yang dicipta oleh pengkaji untuk memperbanyakkan bahan bantu

mengajar dan belajar. Media e-Lagu ini mempunyai empat buah lagu, mempunyai audio, video, animasi teks dan grafik serta media e-Lagu ini juga mudah dicapai oleh murid melalui aplikasi *Youtube* dan juga secara *offline*. Namun, terdapat cabaran menggunakan media e-Lagu ini, iaitu kesediaan guru untuk menggunakannya di dalam kelas. Sebagai contohnya, guru perlu menyediakan peralatan seperti projektor, komputer dan *speaker* bagi menayangkan media e-Lagu kepada murid. Dalam hal ini, guru perlu sentiasa bersedia dari segi tenaga dan masa semasa menggunakan media ini dalam pengajaran BKD. Tambahan lagi, media e-Lagu ini juga merupakan satu inisiatif pengkaji untuk membantu murid dalam meningkatkan kosa kata (BKD) tahun 4. Hal ini kerana pengayaan kosa kata dalam BKD merupakan aspek penting bagi memastikan murid dapat menggunakan bahasa Kadazandusun dengan lebih efektif.

Pengayaan kosa kata merujuk kepada peningkatan jumlah perkataan yang diketahui oleh pelajar serta kedalaman pengetahuan mereka tentang makna dan penggunaan perkataan tersebut (Milton, 2009). Oleh itu, dalam kajian ini murid memperkaya kosa kata mereka dengan mempelajari tiga golongan kata, iaitu kata kerja, kata nama dan kata adjektif. Kosa kata ini perlu dikuasai sepenuhnya oleh murid kerana kosa kata dapat membantu untuk meningkatkan lima kemahiran bahasa yang terdapat dalam DSKP BKD, iaitu kemahiran mendengar dan bertutur, kemahiran menulis, kemahiran membaca, kemahiran tatabahasa dan kemahiran seni bahasa. Tambahan pula, pada tahun 1970-an, teori linguistik dan kognitif mula mengkaji cara manusia memproses dan menyimpan perkataan dalam ingatan serta memberikan gambaran tentang teknik pembelajaran pengayaan kosa kata yang lebih berkesan (Anderson & Freebody, 1981). Maka, kemahiran murid untuk menguasai kosa kata haruslah dititikberatkan. Selain daripada itu, Manihuruk (2020), memberi pandangan

bahawa pelajar yang mempunyai kosa kata yang tinggi dapat meningkatkan prestasi, mampu membaca dengan lebih mudah, lebih mudah memahami dan menyatakan idea yang kompleks, Justeru itu, penguasaan kosa kata dalam kalangan murid memainkan peranan yang sangat penting untuk memastikan adanya keberkesanan dalam proses pembelajaran bahasa.

Secara keseluruhannya, latar belakang kajian ini telah menjelaskan sejarah pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran BKD secara ringkas. Latar belakang ini juga telah menjelaskan tentang sekolah luar bandar yang mempunyai kekurangan dari segi bahan bantu mengajar dan belajar yang bersumberkan media dan teknologi. Selain itu, dijelaskan juga tentang maksud media pembelajaran dan contoh media pembelajaran, iaitu Media e-Lagu yang bertujuan untuk memperbanyakkan bahan bantu mengajar serta membantu meningkatkan kosa kata BKD. Kandungan media e-Lagu yang dibina dalam kajian ini juga telah dijelaskan secara ringkas untuk memberikan gambaran tentang kajian ini. Isu-isu dalam pengajaran dan pembelajaran BKD turut dijelaskan, peranan serta fungsi pengayaan kosa kata turut diterangkan dalam bahagian ini. Jelasnya, latar belakang kajian ini memberikan sedikit gambaran tentang kajian yang akan dijalankan.

1.3 Pernyataan Masalah

Bahagian ini akan menjelaskan tentang masalah kajian, isu yang timbul, akibat atau kesan masalah yang timbul dan turut menjelaskan cara atau kaedah penyelesaian masalah yang telah digunakan oleh penyelidik-penyelidik sebelum ini. Pada bahagian

terakhir, pengkaji akan memberikan cadangan penyelesaian masalah yang lebih komprehensif dengan mengambil kira pandangan dan dapatan kajian penyelidikan-penyelidik yang lepas. Hal ini demikian, Chua (2021), menjelaskan bahawa pernyataan masalah perlulah dinyatakan dengan jelas agar pembaca dapat memahami penyelidikan yang hendak dijalankan. Dengan itu, pengkaji akan menjelaskan masalah kajian ini dengan menjelaskan dapatan kajian yang lepas tentang masalah penguasaan kosa kata dalam BKD dan juga dalam konteks bahasa yang lain.

Tahap pencapaian murid dalam menguasai kosa kata BKD merupakan perkara yang penting untuk dititikberatkan oleh semua guru BKD dan semua pihak terutamanya masyarakat Kadazandusun untuk memastikan murid dapat menguasai kemahiran bahasa dan seterusnya dapat memelihara warisan budaya etnik Kadazandusun. Selanjutnya, pencapaian murid dalam menguasai kosa kata BKD juga sepatutnya mempunyai peningkatan kerana terdapat pelbagai usaha seperti latihan kepada guru-guru BKD, kamus BKD dalam talian dan kamus bergambar telah lama diwujudkan. Namun begitu, pencapaian murid dalam kosa kata BKD masih berada pada tahap yang rendah kerana murid sukar untuk memahami perkataan dan ayat semasa proses pengajaran dan pembelajaran BKD di dalam bilik darjah. Masalah kekurangan kosa kata murid dapat dijelaskan dalam Aisah Meri, Lee, Siti Nurbayu Mohd Yusoff dan Cyril Modili (2020), mendapati bahawa remaja Kadazandusun kurang membaca portal berita dalam BKD, mereka lebih gemar membaca portal berita dalam Bahasa Melayu kerana lebih mudah difahami. Melalui kajian ini, didapati generasi muda kurang memahami perkataan atau kosa kata BKD sejak mereka di bangku sekolah lagi menyebabkan mereka kurang berminat untuk membaca maklumat yang terdapat dalam bahasa ibunda setelah meningkat remaja.

Selanjutnya, generasi muda kaum Kadazandusun pada masa ini lebih gemar untuk menuturkan bahasa Melayu berbanding bahasa ibunda mereka sendiri. Hasil kajian Noor Aina Dani dan Syeril Patrisia (2016), menunjukkan bahawa dialek Melayu Sabah lebih kerap digunakan oleh generasi muda etnik Kadazandusun dalam komunikasi seharian berbanding bahasa ibunda. Noor Aina Dani dan Syeril Patrisia (2016), juga mengemukakan bahawa terdapat kata bahasa Melayu yang telah dipinjam, diubahsuai, seterusnya digunakan secara berterusan oleh penutur bahasa Kadazandusun. Contohnya, perkataan 'sedar' menjadi '*kasadar*', 'rindu' menjadi '*orindu*', 'perut' menjadi '*parut*' dan sebagainya. Hasil kajian tersebut, memperlihatkan bahawa kurangnya pengetahuan kosa kata dalam kalangan generasi muda kerana kata bahasa Melayu yang telah diubahsuai itu mempunyai kosa kata dalam BKD, iaitu 'sedar' menjadi '*opuriman*', 'rindu' menjadi '*langadon*' dan 'perut' menjadi '*tian*'. Oleh itu, diharapkan agar generasi muda pada masa ini akan berusaha untuk meningkatkan penguasaan kosa kata mereka agar bahasa ibunda kaum Kadazandusun tidak akan pupus dan semakin terpelihara.

Selain itu, kajian Noor Aina Dani dan Syeril Patrisia (2016), turut disokong oleh Minah Sintian (2015), yang juga mengemukakan kajian tentang asimilasi kata Melayu ke kata Kadazandusun dalam kalangan pelajar Diploma Pendidikan Lepas Ijazah (DPLI) yang terdiri daripada Guru Sandaran Tidak Terlatih (GSTT). Hasil kajian mendapati bahawa pelajar-pelajar yang terdiri daripada etnik Kadazandusun ini dikenal pasti kerap menggunakan asimilasi bahasa Melayu ke asimilasi bahasa Kadazandusun semasa menyampaikan pengajaran mikro mereka. Jadual 1.1 yang berikut merupakan contoh perkataan Melayu yang diasimilasikan ke kata Kadazandusun mengikut Minah Sintian (2015):

Jadual 1.1*Perkataan Bahasa Melayu yang Diasimilasikan ke Kata Kadazandusun*

Bahasa Melayu	Bahasa Kadazandusun
Pelajari	<i>balajalan</i>
Cerita	<i>sorita</i>
Jadi	<i>dadi</i>
Kesusahan	<i>kosusaan</i>
Dikorbankan	<i>pinokurban</i>
Bedak	<i>badak</i>
Tersilap	<i>nosilap</i>

Minah Sintian, 2015.

Jadual 1.1 menerangkan bahawa pelajar GSTT kekurangan kosa kata dalam BKD. Walaupun pelajar-pelajar tersebut berketurunan daripada etnik Kadazandusun, tetapi mereka sukar menyampaikan pengajaran mikro dengan menggunakan perkataan bahasa Kadazandusun dengan betul. Selain daripada itu, kekurangan kosa kata ini bukan sahaja mempunyai kesan sampingan dalam kemahiran bertutur tetapi turut memberikan impak dalam kemahiran menulis. Dalam kajian Minah Sintian (2013), menunjukkan adanya kecenderungan penggunaan bahasa Melayu, campuran ejaan bahasa Melayu dan bahasa Kadazandusun dalam kalangan pelajar program minor Bahasa Kadazandusun di Universiti Pendidikan Sultan Idris (UPSI) di dalam penulisan tugas mereka. Jadual 1.2 memaparkan contoh penulisan pelajar-pelajar tersebut menurut Minah Sintian (2013):

Jadual 1.2*Penggunaan Bahasa Melayu dan Campuran Ejaan Bahasa Melayu dan Bahasa Kadazandusun dalam Kalangan Pelajar Program Minor Bahasa Kadazandusun*

Ejaan Bahasa Melayu	Ejaan campuran Bahasa Melayu dan Bahasa Kadazandusun
cara	<i>Mogikomunikasi</i>
Peristiwa	<i>Nakajadi</i>
Kognitif	
Positif	
Jadi	

Ejaan Bahasa Melayu				Ejaan campuran Bahasa Melayu dan Kadazandusun
Aktiviti	Proaktif	Jenayah	Bapa	<i>Panyakit</i>
Intelek	Kewangan	Konflik	Sakiti	<i>Misij</i>
Proses	Maklumat	Masalah	Hati	<i>Bontuk</i>
Lisan	Janganlah	Menilai	Anakmu	<i>Osusa</i>
nilai	Tawar	Dadah	Supaya	
emosi	hatinya	Keluarga	Pasif	

Minah Sintian, 2013.

Jadual 1.2 memperlihatkan bahawa, wujudnya masalah kekurangan kosa kata dalam kalangan pelajar program minor Bahasa Kadazandusun di UPSI kerana pelajar telah mencampuradukkan ejaan bahasa Melayu dan BKD dalam penulisan. Dengan demikian, dapatan kajian ini dapat membuktikan bahawa adanya keperluan untuk menyelesaikan masalah ini agar masalah kekurangan kosa kata dalam generasi etnik Kadazandusun dapat diatasi.

Namun demikian, masalah kekurangan kosa kata ini bukan sahaja berlaku dalam BKD tetapi juga berlaku dalam pembelajaran bahasa yang lain seperti pembelajaran Bahasa Inggeris, iaitu Farah Zulkefly dan Abu Bakar Razali (2019), menjelaskan bahawa pelajar luar bandar di Malaysia menghadapi kesukaran dalam berkomunikasi dalam bahasa Inggeris kerana kurangnya pendedahan terhadap bahasa tersebut serta pelajar juga mempunyai masalah kekurangan kosa kata. Selain itu, Abdul Halik dan Rifka Nusrath (2020), mendapati bahawa ramai murid menunjukkan sikap negatif terhadap pembelajaran Bahasa Inggeris disebabkan oleh tahap penguasaan yang rendah. Begitu juga dengan dapatan kajian Feng (2023), iaitu didapati bahawa pelajar sekolah menengah rendah di China tidak dapat menyatakan idea mereka dengan tepat dan lancar dalam pembelajaran Bahasa Inggeris kerana kekurangan kosa kata. Dengan ini, dapat dijelaskan bahawa masalah kekangan kosa

kata dalam pembelajaran bahasa sememangnya berlaku dan perkara ini dapat mempengaruhi tahap penguasaan kemahiran bahasa dalam kalangan murid. Maka, adanya keperluan untuk menyelesaikan masalah ini bagi mengelakkan pelbagai kesan yang dapat menghalang pembelajaran murid.

Dengan hal yang demikian, beberapa kesan apabila murid mempunyai kelemahan dalam menguasai kosa kata dalam sesuatu bahasa, iaitu akan mengakibatkan mereka kurang motivasi dalam pembelajaran dan mempunyai perasaan takut untuk bertutur (Karim Harun, Mohamad Hakimi Mohammad Haidzir & Maslida Yusof, 2023). Tambahan lagi, kelemahan kosa kata juga boleh menghalang tujuan pengajaran dan pembelajaran BKD seperti yang dijelaskan oleh Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) (2018), iaitu ingin melatih murid supaya mahir menggunakan BKD dengan baik dan teratur di dalam kehidupan sehari-hari. Hal ini juga akan mengakibatkan dua objektif kurikulum BKD sekolah rendah yang disenaraikan oleh KPM (2003), tidak akan tercapai, iaitu :

- i. Bertutur untuk melahirkan idea, perasaan dan pendapat dalam interaksi sosial
- ii. Membaca dan memahami pelbagai bahan bacaan untuk tujuan tertentu, melahirkan idea dan pendapat yang efektif dalam pelbagai penulisan

Melalui kesan atau akibat ini, masalah kekangan kosa kata murid dalam BKD perlu diselesaikan agar masalah pembelajaran ini tidak berterusan kepada generasi yang seterusnya. Selain daripada masalah kekangan kosa kata dalam kalangan murid, masalah kekurangan bahan bantu mengajar dan belajar yang bersumberkan teknologi juga merupakan antara masalah yang timbul dalam konteks pengajaran dan

pembelajaran BKD khususnya dalam pembelajaran kosa kata. Hal ini dapat dibuktikan dalam dapatan kajian Patrick Jolius, Rosliah Kiting dan Juppri Bacotang (2023), yang telah membuktikan bahawa pada masa kini, tidak terdapat bahan khusus untuk pengajaran dan pembelajaran kosa kata BKD dengan skor min 3.90, iaitu tahap tinggi dalam hasil dapatan soal selidik yang telah diedarkan kepada 59 orang guru BKD di sekolah rendah. Tambahan lagi, masalah ini juga dapat dijelaskan dan dapat dibuktikan dalam Zalhisham Abdul Ghaizi et al (2022), yang telah menemui bahawa berlaku kekurangan sumber bahan pengajaran dan kekurangan latihan guru di seluruh sekolah luar bandar di Malaysia.

Begitu juga dengan analisis daripada Elvatasha Felicity Gopining dan Maslawati Mohamad (2024), daripada 30 kajian yang dianalisis, salah satu masalah yang dihadapi oleh sekolah rendah luar bandar ialah kekurangan sumber bahan pengajaran dan pembelajaran. Tambahan lagi, masalah kekurangan sumber teknologi dalam pengajaran dan pembelajaran untuk sekolah di luar bandar turut ditemui dalam kajian Zhuo (2023). Oleh itu, masalah ini perlu diambil perhatian oleh semua pihak. Hal ini kerana masalah kekurangan sumber bahan pengajaran dan pembelajaran akan menghalang guru dan murid untuk mengintegrasikan teknologi dalam pengajaran dan pembelajaran. Oleh hal yang demikian, adanya keperluan untuk membina atau membangunkan satu bahan pengajaran dan pembelajaran yang bersumberkan teknologi untuk mengatasi masalah yang timbul. Hal ini kerana, apabila masalah ini tidak dibendung dan dibiarkan berterusan akan mengakibatkan pelbagai masalah yang akan timbul pada masa akan datang.

Oleh itu, antara masalah yang akan timbul adalah akan mengakibatkan hasil pembelajaran yang tidak berkesan, murid kurang motivasi, guru juga tertekan, dan pada akhirnya ibu bapa juga akan mempersoalkan kualiti pendidikan anak-anak mereka (Maffea, 2020). Hal ini demikian, kerana apabila guru kekurangan sumber bahan bantu mengajar, murid sukar memahami sepenuhnya konsep yang diajar dan ini boleh mengakibatkan prestasi akademik yang lemah. Kekurangan bahan bantu mengajar boleh mengakibatkan guru tertekan kerana pengajaran dan pembelajaran yang kurang menarik boleh menyebabkan pengurusan bilik darjah tidak teratur seperti murid sukar untuk dikawal dan sukar menumpukan perhatian. Selain daripada mengakibatkan hasil pembelajaran yang tidak berkesan, kekurangan bahan bantu mengajar juga boleh mengakibatkan guru akan mendominasi wacana bilik darjah, iaitu pengajaran yang berpusatkan guru (Ordu, 2021). Akibatnya, proses pembelajaran akan menjadi pasif dan ini akan mengurangkan penglibatan aktif pelajar dalam proses pembelajaran. Maka, masalah kekurangan bahan bantu mengajar dalam BKD perlu diselesaikan dengan membina pelbagai bahan bantu yang menarik dan sesuai.

Walau bagaimanapun, beberapa kajian lepas telah dijalankan untuk menyelesaikan masalah ini seperti membina media, aplikasi, perisian kosa kata, dan menggunakan muzik dan lagu. Namun demikian, masalah ini masih menemui jalan buntu. Terdapat percanggahan hasil kajian di kalangan penyelidik tentang keberkesanan media yang dihasilkan. Misalnya, Luo, Kong dan Ma (2022), melaporkan penggunaan lagu berbantuan multimedia telah meningkatkan penguasaan kosa kata, kemahiran mendengar, bertutur, membaca dan menulis dalam mata pelajaran Bahasa Inggeris. Hasil kajian yang sama daripada Nor Azah Sarip dan Azlina Abdul Aziz (2021), menggunakan lagu berasaskan teknologi berkesan untuk

membantu meningkatkan penguasaan kosa kata pelajar. Hasil kajian tersebut turut disokong oleh Hetty Zaharani (2023); Moh Wardiman, Aminah Aminah, dan Anjar Dewi (2022); dan Andreas Yohanes Wakary, Sanerita Oliy dan Rinny Rorimpandey (2023). Ringkasnya, kajian lepas ini, merumuskan bahawa penggunaan lagu dalam pengajaran dan pembelajaran kosa kata dalam sesuatu bahasa dapat memberikan impak yang positif terhadap pencapaian penguasaan kosa kata murid.

Namun, terdapat percanggahan hasil kajian daripada penyelidik yang lain. Porto, Tavella dan Fernandez (2022), menyimpulkan bahawa bukan semua jenis lagu sesuai untuk dijadikan bahan pembelajaran kosa kata kerana keberkesanan sesuatu lagu itu bergantung kepada konteks budaya dan keperluan pedagogi pelajar. Begitu juga dengan Del Barrio dan Arus (2024), menyimpulkan bahawa pelajar yang mempunyai masalah penguasaan bahasa atau muzik sukar untuk mengikuti aktiviti pembelajaran berasaskan lagu. Chun dan Plass (2023), pula melaporkan pembelajaran kosa kata menggunakan lagu hanya berkesan untuk kosa kata yang melibatkan bahasa harian atau perbualan, tetapi kurang berkesan untuk mengajar kosa kata yang berbentuk akademik. Sebaliknya, Mahayanti, Zuchdi, Widodo, Suwastini (2020), pula berpendapat bahawa untuk memahami makna lagu, pelajar perlu membuat pergerakan mengikut makna lirik. Hal ini kerana pembelajaran berasaskan lagu mempunyai keterbatasannya, iaitu pelajar tidak dapat memahami makna lagu jika mereka tidak memahami lirik atau pergerakannya. Dengan itu, dapatan kajian lepas ini merumuskan bahawa bukan semua situasi atau jenis lagu sesuai untuk digunakan dalam pengajaran dan pembelajaran. Hal ini kerana pembelajaran menggunakan lagu juga mempunyai keterbatasannya yang tersendiri. Maka, guru perlu memainkan

peranan untuk memahami latar belakang murid, merancang dan meneliti kesesuaian penggunaan lagu.

Oleh itu, disebabkan adanya percanggahan dan ketidakkonsistenan hasil kajian lepas tentang kesesuaian penggunaan lagu dalam pengajaran dan pembelajaran kosa kata, timbul keperluan untuk pengkaji menjalankan penyelidikan yang lebih mendalam mengenai topik ini. Dengan itu, dicadangkan satu kajian yang lebih komprehensif untuk menyelesaikan masalah ini, iaitu kajian tentang pembinaan media e-Lagu BKD yang bertujuan untuk memperbanyakkan bahan bantu mengajar serta untuk membantu meningkatkan tahap pencapaian penguasaan kosa kata murid dalam mata pelajaran BKD. Tambahan pula, kajian lepas yang berkaitan dengan penggunaan lagu berasaskan teknologi atau media dalam mata pelajaran BKD juga adalah terhad.

Maka, adanya keperluan untuk melanjutkan kajian ini secara lebih terperinci.

Kesimpulannya, dalam subtopik pernyataan masalah ini telah dihuraikan secara jelas tentang dua masalah yang timbul dalam kajian, iaitu murid kekurangan kosa kata dalam BKD dan juga guru BKD kekurangan bahan bantu mengajar yang bersumberkan bahan teknologi. Kedua-dua masalah ini juga telah dapat dibuktikan melalui kajian yang lepas. Kesan atau akibat daripada masalah tersebut, juga telah dihuraikan dengan sepenuhnya dengan menghubungkaitkan dengan hasil kajian yang lepas. Selain itu, dapatan kajian lepas tentang penggunaan lagu berbantuan media dan teknologi juga telah dihuraikan sepenuhnya dengan menjelaskan percanggahan atau perbezaan pendapat daripada penyelidik-penyelidik yang lepas. Akhir sekali, berdasarkan keperluan dan masalah yang timbul, kajian ini dijalankan bertujuan untuk membina bahan pengajaran dan pembelajaran BKD berbentuk media yang

berfokuskan untuk memperkayakan kosa kata BKD murid tahun 4 di sekolah luar bandar negeri Sabah.

1.4 Objektif Kajian

Terdapat tiga objektif dalam kajian ini, iaitu:

- i. Mengetahui pasti keperluan untuk membina media e-Lagu untuk pengayaan kosa kata Bahasa Kadazandusun sekolah rendah di luar bandar.
- ii. Membina media e-Lagu untuk pengayaan kosa kata Bahasa Kadazandusun sekolah rendah di luar bandar.
- iii. Menghuraikan keberkesanan penggunaan media e-Lagu terhadap pencapaian kosa kata Bahasa Kadazandusun murid sekolah rendah di luar bandar dalam ujian pra dan ujian pasca.

1.5 Soalan Kajian

Berikut merupakan soalan kajian dalam kajian ini:

- i. Apakah keperluan untuk membina media e-Lagu untuk pengayaan Kosa Kata Bahasa Kadazandusun sekolah rendah di luar bandar?
- ii. Bagaimanakah membina media e-Lagu untuk pengayaan kosa kata Bahasa Kadazandusun sekolah rendah di luar bandar?

- iii. Sejauh manakah kesan penggunaan media e-Lagu terhadap pencapaian kosa kata Bahasa Kadazandusun murid sekolah rendah di luar bandar dalam ujian pra dan ujian pasca?

1.6 Hipotesis Kajian

Terdapat satu hipotesis alternatif yang akan diuji dan dianalisis menggunakan ujian-t berpasangan. Hipotesis Alternatif (H_{a3}) yang akan diuji ialah:

- i. H_{a3} : Terdapat perbezaan yang signifikan pencapaian ujian pra dan ujian pasca dalam kumpulan rawatan dan kawalan.

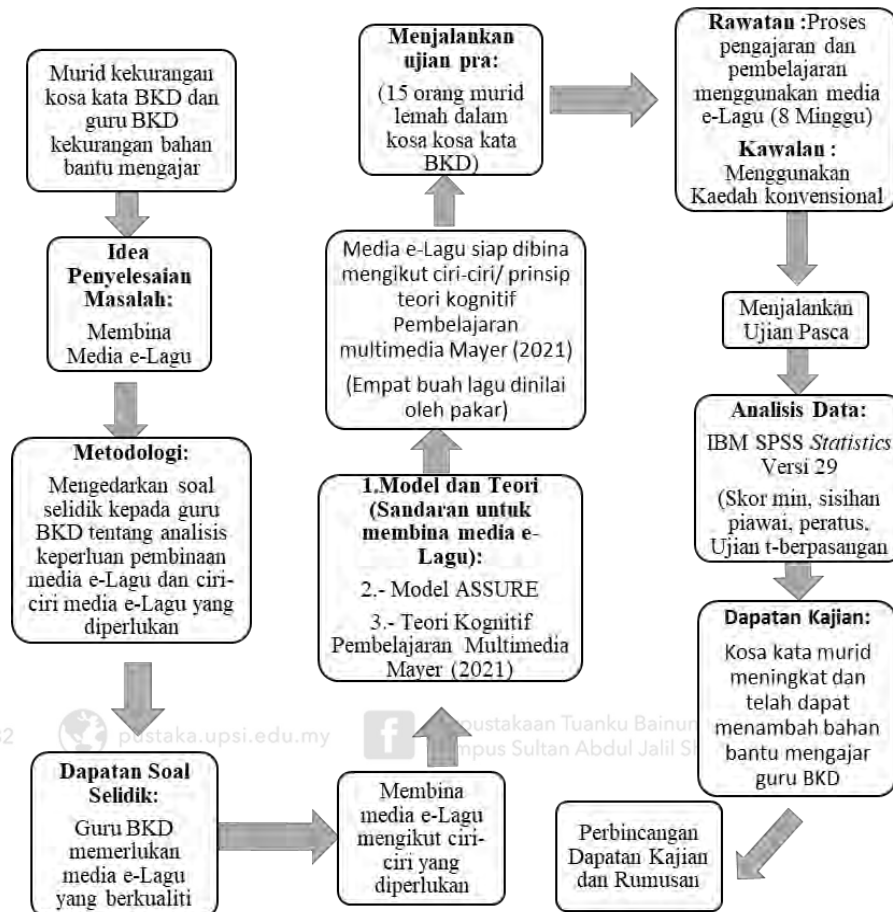
1.7 Kerangka Kajian

Kerangka kajian dalam konteks kajian ini merujuk kepada ringkasan keseluruhan kajian ini ataupun satu gambar rajah yang mengandungi carta aliran bagi menggambarkan keseluruhan kajian yang ingin dilakukan. Dalam kajian ini, penggunaan media e-Lagu dalam pengajaran dan pembelajaran ialah sebagai pemboleh ubah bebas, manakala pengayaan kosa kata dalam pengajaran dan pembelajaran bertindak sebagai pemboleh ubah bersandar. Rajah 1.1 menunjukkan kerangka kajian keseluruhan kajian ini:

Rajah 1.1

Kerangka kajian

Rajah 1.1 menerangkan kerangka keseluruhan kajian ini. Secara ringkasnya, pada peringkat permulaan pengkaji menjelaskan tentang masalah kajian, iaitu murid kekurangan kosa kata BKD dan guru BKD juga kekurangan bahan bantu mengajar khusus untuk pembelajaran kosa kata BKD. Masalah kajian ini diperolehi melalui pengalaman pengkaji sebagai seorang guru BKD, perbincangan dengan guru-guru BKD dan juga melalui tinjauan literatur. Semasa pengkaji membuat tinjauan literatur, pengkaji juga menemui bahawa masalah tersebut juga berlaku dalam bidang yang lain seperti dalam subjek Bahasa Melayu, Bahasa Inggeris dan Bahasa Cina. Melalui

masalah yang timbul, pengkaji mendapat idea untuk membina media e-Lagu bagi menyelesaikan masalah tersebut. Idea ini diperolehi melalui pembacaan hasil kajian-kajian yang lepas dalam mata pelajaran yang lain seperti Bahasa Melayu dan Bahasa Inggeris dan Bahasa Cina. Idea tersebut juga timbul berdasarkan minat dan kemahiran murid. Dengan itu, bagi memastikan adanya keperluan untuk membina media e-Lagu tersebut, pengkaji mengedarkan soal selidik kepada guru-guru BKD di daerah Keningau dan Tenom, Sabah.

Berdasarkan dapatan soal selidik tersebut, pengkaji mempunyai sokongan yang kuat daripada guru-guru BKD untuk membina media e-Lagu tersebut kerana dapatan soal selidik menunjukkan bahawa guru-guru BKD memerlukan media e-Lagu tersebut kerana murid-murid mereka juga mengalami masalah kekangan kosa kata.

Dalam pada itu, untuk memastikan media e-Lagu yang dibina berkualiti dan berkesan pengkaji telah menggunakan model ASSURE dan juga teori kognitif pembelajaran multimedia Mayer (2021), sebagai panduan untuk membina media tersebut. Tambahan lagi, dalam kerangka kajian ini juga dapat menunjukkan terdapat hubungan dua hala antara model ASSURE dan teori kognitif pembelajaran multimedia Mayer (2021), dalam bahagian metodologi (Bab 3), iaitu pembinaan soal selidik, dapatan kajian (Bab 4) dan juga bahagian perbincangan dapatan kajian serta rumusan (Bab 5) kajian ini. Ketiga-tiga bab tersebut akan menghubungkan teori kognitif pembelajaran multimedia dan juga model ASSURE dalam setiap perbincangan terutama sekali dalam Bab 4 dan Bab 5.

Setelah media e-Lagu siap dibina dan dinilai oleh pakar penilai, pengkaji menjalankan ujian pra bagi menilai tahap penguasaan kosa kata murid sebelum

menggunakan media e-Lagu. Setelah itu, pengajaran dan pembelajaran dimulai dengan menggunakan media e-Lagu untuk kumpulan rawatan. Manakala, untuk kumpulan kawalan pula hanya menggunakan kaedah konvensional. Setelah lapan minggu mempelajari kosa kata dalam BKD mengikut tema, ujian pasca dijalankan bagi menilai keberkesanan media e-Lagu yang telah dibina. Dapatan kajian pula dianalisis dengan menggunakan statistik deskriptif dan statistik inferensi. Akhir sekali, dalam kerangka kajian ini adalah perbincangan dapatan kajian dan rumusan yang akan dibincangkan pada akhir bab dalam kajian ini. Jelasnya, kerangka kajian ini telah menjelaskan secara ringkas gambaran keseluruhan kajian ini dijalankan. Perbincangan yang selanjutnya akan membincangkan tentang kepentingan kajian ini dijalankan.

1.8 Kepentingan Kajian

Kajian ini penting untuk dijalankan kerana kajian ini membawa kepada pelbagai kepentingan, iaitu bukan sahaja dalam konteks pendidikan tetapi salah satu usaha untuk melestarikan dan mengembangkan penggunaan BKD dalam kalangan murid. Kajian yang dijalankan ini juga akan mendatangkan banyak manfaat terutamanya kepada murid, guru, bahagian pembangunan kurikulum BKD dan juga kepada pengkaji-pengkaji BKD. Mengikut pandangan Fuad Mohamed (2018) kepentingan kajian adalah suatu justifikasi yang menonjolkan apakah motivasi yang mendorong sesuatu kajian dijalankan, masalah yang akan timbul jika kajian itu tidak dijalankan dan manfaat yang boleh diperoleh jika dikaji. Justeru, berikut merupakan kepentingan kajian ini dijalankan:

1.8.1 Murid

Secara realitinya, murid pada masa kini lebih tertarik dan lebih terdedah kepada pendekatan media pembelajaran yang membolehkan mereka mencapai maklumat pada bila-bila masa sahaja. Maka, dengan adanya pembinaan e-Lagu ini, pembelajaran BKD akan lebih mudah dicapai oleh murid terutamanya murid daripada etnik atau kaum yang lain seperti Melayu, Bugis, Murut dan lain-lain yang berminat untuk mempelajari kosa kata BKD. Maka, dapatan yang positif daripada kajian ini akan membantu murid untuk mempelajari BKD, mendorong murid untuk memperluaskan kosa kata mereka dan murid juga mudah untuk memahami dan menguasai kemahiran bahasa dalam BKD. Hal ini demikian, kerana melalui penggunaan media e-Lagu murid di sekolah luar bandar akan dapat memperkaya pengalaman pembelajaran mereka dan dapat meningkatkan penglibatan dalam pembelajaran. Larasati Nur Indah Prawesti et al. (2024), berpendapat bahawa penggunaan media pembelajaran dapat meningkatkan keberkesanan pembelajaran kerana media pembelajaran ini adalah interaktif dan menarik serta dapat membantu murid untuk berdikari, iaitu pembelajaran secara sendiri. Maka, dapatan kajian ini bukan sahaja dapat membantu meningkatkan penguasaan kosa kata tetapi juga dapat mendorong murid untuk belajar sendiri tanpa bimbingan guru.

Di samping itu, melalui penggunaan media e-Lagu murid juga dapat membina kemahiran kognitif, iaitu murid mudah mengingati sesuatu maklumat atau kosa kata berbanding proses pengulangan melalui bahan bercetak. Melalui penggunaan e-Lagu ini murid juga mudah mengulangi kosa kata melalui nyanyian lagu. Tambahan lagi, melalui penggunaan media e-Lagu ini penggabungjalinan teknologi dan multimedia

dalam pengajaran dan pembelajaran dapat diaplikasikan dan ini akan dapat menimbulkan perasaan gembira dan seronok sewaktu proses pengajaran dan pembelajaran berjalan di dalam kelas. Aktiviti pembelajaran seperti ini dapat menarik perhatian murid, lebih seronok dan murid tidak tertekan untuk belajar. Pembelajaran yang menghiburkan ini juga dapat mengelakkan murid cepat bosan belajar kerana adanya penerapan nilai hiburan di dalam pengajaran dan pembelajaran.

1.8.2 Guru

Dapatan kajian ini juga memudahkan guru-guru BKD untuk melaksanakan proses pengajaran dan pembelajaran BKD di sekolah. Hal ini demikian, kerana guru BKD akan dapat menggunakan e-Lagu sebagai alat untuk memperkenalkan kosa kata BKD dengan cara yang lebih mudah difahami oleh murid. Sumber pengajaran guru juga akan lebih kreatif dan menarik kerana media e-Lagu yang dibina mempunyai visual yang menarik seperti melodi yang menarik, audio yang jelas, grafik dan video yang dipaparkan dapat membantu guru untuk menerangkan isi pengajaran dan pembelajaran kepada murid.

Tambahan lagi, dapatan kajian ini juga dapat meningkatkan keberkesanan pengajaran guru. Hal ini kerana, kajian ini dapat membantu guru untuk memperbaiki pendekatan pedagogi dengan mengintegrasikan beberapa elemen multimedia dan ini adalah sejajar dengan keperluan pembelajaran abad ke-21. Pada masa yang sama, guru BKD akan lebih bermotivasi kerana media e-Lagu dibina mengikut keperluan dan ciri-ciri yang diperlukan oleh guru-guru BKD. Di samping itu, guru-guru BKD

akan lebih yakin untuk menggunakan teknologi dalam proses pengajaran dan perkara ini akan mewujudkan persekitaran pembelajaran yang kondusif, dapat membina dan memilih kaedah dan strategi pengajaran dan pembelajaran yang lebih interaktif dan berkesan.

Selain daripada itu, guru BKD juga akan dapat memahami cara media e-Lagu diselaraskan dengan DSKP bagi memenuhi keperluan pembelajaran murid. Di samping itu, e-Lagu juga dapat membantu mengurangkan kos penyediaan lembaran kerja dan membantu guru menjimatkan masa untuk menyediakan bahan pengajaran. Rahmati, Izadpanah dan Shahnava (2021), juga menjelaskan bahawa penggunaan teknologi lebih berkesan untuk pengajaran bahasa berbanding kaedah tradisional. Sehubungan dengan itu, media e-Lagu ini telah mengintegrasikan penggunaan teknologi. Dengan demikian, media ini boleh menjadi satu bahan pengajaran yang berkesan untuk pengajaran kosa kata BKD serta dapat memudahkan guru untuk mengajar BKD.

1.8.3 Bahagian Pembangunan Kurikulum BKD

Hasil dapatan kajian ini juga bermanfaat kepada Bahagian Pembangunan Kurikulum, iaitu dapat memperkembangkan lagi bahan sokongan pengajaran dan pembelajaran BKD di sekolah rendah serta dapat meningkatkan kualiti pembangunan kurikulum sekolah. Penyelidikan ini penting kerana dengan wujudnya e-Lagu, para penggubal akan dapat meningkatkan kualiti kurikulum yang digubal untuk disesuaikan dengan tahap pembelajaran murid. Melalui penggabungan multimedia dan lagu para

penggubal kurikulum BKD dapat memperbanyak isi kandungan kurikulum BKD agar selaras dengan kemajuan teknologi dan multimedia.

1.8.4 Pengkaji

Penyelidikan ini akan bermanfaat dan dapat membantu pengkaji-pengkaji yang lain untuk membuat rujukan berkaitan dengan keberkesanan penggunaan e-Lagu dalam pengajaran dan pembelajaran di sekolah. Tambahan lagi, penyelidikan ini akan memberi gambaran berkaitan isu kajian yang bakal dilaksanakan oleh pengkaji-pengkaji akan datang.

1.9 Batasan Kajian

Kajian ini menghadkan beberapa skop kajian untuk memastikan kajian ini lebih fokus dan dapat dijalankan dengan lebih berkesan. Batasan kajian merujuk kepada kemungkinan wujudnya kelemahan kajian yang di luar kawalan serta menghadkan skop dapatan kajian dan membataskan generalisasi dibuat kepada konteks kajian di bawah kawalan penyelidik sahaja (Othman Talib, 2013). Maka, kajian ini dibataskan kepada 30 orang murid Tahun 4 di sekolah rendah yang telah mempelajari mata pelajaran BKD. Sekolah yang dipilih sebagai lokasi kajian ialah SK Saint Pius Pamilaan dan SK Senagang Keningau. Kedua-dua buah sekolah ini terletak di daerah zon pedalaman negeri Sabah, iaitu daerah Tenom dan Keningau. Rasional pengkaji memilih sekolah tersebut adalah kerana sekolah ini menawarkan mata pelajaran

Bahasa Kadazandusun sebagai mata pelajaran tambahan. Selain itu, pengkaji juga menghadapi kekangan masa dan kos untuk mengadakan kajian di lokasi lain dengan saiz sampel yang lebih besar.

Seterusnya, kajian ini hanya menumpukan kajian terhadap pembinaan media e-Lagu untuk tujuan pengayaan kosa kata BKD di sekolah rendah. Kosa kata dalam media e-Lagu akan dibataskan kepada tiga golongan kata sahaja, iaitu kata nama, kata kerja dan kata adjektif. Pengkaji membataskan tiga golongan kata sahaja kerana golongan kata ini yang sering digunakan di dalam penulisan dan komunikasi seharian. Oleh hal yang demikian, kajian ini tidak boleh digeneralisasikan kepada semua golongan kata dan semua murid sekolah rendah yang mengambil mata pelajaran Bahasa Kadazandusun.

Selain itu, kajian ini juga hanya membina empat buah lagu sahaja kerana fokusnya lebih kepada kualiti lagu tersebut seperti kesesuaian lirik, kejelasan audio serta integrasi elemen multimedia seperti video, grafik, dan animasi teks. Tambahan pula, proses pembinaan lagu melibatkan banyak peringkat seperti penulisan lirik, komposisi muzik, rakaman, penyuntingan dan penggabungan elemen multimedia. Hal ini adanya keterbatasan masa dan sumber. Selain daripada itu, jika terlalu banyak lagu hal ini juga akan membebankan pelajar dan menyebabkan kesukaran dalam menilai keberkesanan setiap lagu. Manakala, jenis aplikasi yang akan digunakan oleh pengkaji untuk menyebarkan penggunaan media e-Lagu ini adalah melalui aplikasi Youtube bagi memudahkan murid mencari, mudah diakses, dan dapat menggunakan bahan bantu belajar ini di rumah. Dengan itu, media e-Lagu yang akan dihasilkan juga

hanya melibatkan lagu-lagu BKD yang dicipta oleh pengkaji sendiri bersandarkan DSKP Tahun 4 dan buku teks Kadazandusun Tahun 4.

Di samping itu, kajian ini juga membataskan penggunaan elemen multimedia. Hal ini demikian, kajian ini hanya menggunakan beberapa elemen multimedia, iaitu video, grafik, audio, dan animasi teks atau lirik lagu. Pemilihan elemen multimedia ini adalah selaras dengan teori yang digunakan dalam kajian ini, iaitu teori kognitif pembelajaran multimedia Mayer (2021). Teori ini menjelaskan bahawa pelajar akan lebih memahami apabila menggunakan grafik, video dan teks secara serentak dan penggunaan audio dan visual dapat mengurangkan beban kognitif murid. Dengan membataskan penggunaan elemen multimedia, hal ini akan mampu mengelakkan beban kognitif berlebihan kerana jika terlalu banyak elemen multimedia dalam sesebuah bahan pembelajaran fokus murid akan terganggu.

Tambahan lagi, pengkaji memilih 112 orang guru BKD sekolah rendah di daerah Tenom dan Keningau sebagai responden kajian dalam menjawab soal selidik. Hal ini kerana menurut Krejcie dan Morgan (1970), 156 populasi memerlukan 112 sampel kajian. Oleh itu, maklum balas soal selidik tidak dapat digeneralisasikan kepada semua guru-guru BKD di Sabah. Selain daripada itu, penggunaan teori dan model pembelajaran dalam kajian ini juga hanya menggunakan teori kognitif pembelajaran multimedia oleh Mayer (2021) dan juga model ASSURE. Hal ini demikian, teori dan model ini dapat memenuhi keperluan kajian ini untuk membina media e-Lagu yang berkesan bagi membantu murid dalam menguasai kosa kata BKD. Melalui model ASSURE pengkaji juga dapat merancang cara-cara untuk membina media e-Lagu yang lebih sistematik.

1.10 Definisi Operasional

1.10.1 Pembinaan

Menurut Widjaja (2002), pembinaan adalah proses atau perkembangan yang merangkumi urutan makna, iaitu urutan pemahaman yang bermula dengan menubuhkan, mengembangkan, mengekalkan yang disertai dengan usaha memperbaiki, memperhalusi dan mengembangkannya. Dalam kajian ini pembinaan bermaksud membina media e-Lagu khusus untuk pembelajaran kosa kata BKD. Pembinaan e-Lagu ini merangkumi pembinaan lirik, melodi, audio, video dan memuat naiknya ke dalam Youtube. Pembinaan media e-Lagu dalam kajian ini juga adalah berdasarkan model ASSURE dan juga teori kognitif pembelajaran multimedia Mayer (2021), dan juga mengambil kira maklum balas soal selidik guru-guru BKD. Dalam konteks kajian ini, pembinaan ini juga melibatkan beberapa langkah, iaitu mengenal pasti keperluan, iaitu pengkaji berbincang dengan guru-guru BKD untuk menentukan tema, topik, dan kosa kata berdasarkan DSKP. Seterusnya, penulisan lirik, iaitu menghasilkan lirik lagu berdasarkan tema, topik dan kosa kata yang dipilih. Selanjutnya, pemilihan elemen multimedia, iaitu memilih grafik, video, dan animasi teks yang dapat menyokong makna lirik lagu. Akhir sekali, mengintegrasikan teknologi, iaitu menggunakan aplikasi *CapCut* untuk menggabungkan elemen-elemen tersebut ke dalam satu media digital.

1.10.2 Media

Kata Media berasal dari bahasa latin *medius* yang bererti perantara antara pengirim informasi yang berfungsi sebagai sumber dan penerima informasi (Pribadi, 2017). Namun demikian, dalam konteks kajian ini media merupakan media digital berbentuk e-Lagu yang menggabungkan elemen audio, iaitu melodi dan lirik lagu dalam BKD, mempunyai visual, iaitu grafik, mempunyai animasi teks dan video. Media dalam kajian ini dibina bertujuan untuk membantu dan menyokong pengayaan kosa kata BKD dengan menggunakan kaedah pembelajaran yang lebih menarik, relevan, efektif dan sesuai dengan keperluan murid di sekolah luar bandar.

1.10.3 E-Lagu

E merujuk kepada elektronik. Maka, menurut Scace (2024), elektronik merupakan cabang fizik dan kejuruteraan elektrik yang mengkaji tentang pelepasan, pergerakan dan kesan elektron serta penggunaannya dalam peranti elektronik. Manakala, lagu pula bermaksud alat pembelajaran yang menyeronokkan dan lebih tenang serta alat yang memudahkan pembelajaran kosa kata dan struktur bahasa dengan cara yang tidak formal (Kusnierek, 2016). Dalam kajian ini elektronik merupakan satu alat yang digunakan untuk menyalurkan bahan-bahan pengajaran dan pembelajaran BKD, iaitu lagu-lagu BKD yang telah dibina oleh pengkaji. Oleh itu, pengkaji menggunakan Youtube sebagai alat elektronik untuk menyalurkan lagu-lagu kosa kata BKD kepada murid. Manakala maksud lagu dalam kajian ini pula ialah muzik yang mengandungi

teks atau lirik lagu BKD yang hanya berkaitan dengan kosa kata untuk kata nama, kata kerja dan kata adjektif.

1.10.4 Pengayaan

Antara usaha KPM dalam melaksanakan aktiviti pengayaan adalah melaksanakan strategi pengajaran masteri atau penguasaan dalam pengajaran untuk mengukuhkan lagi pengetahuan dan pemahaman murid melalui pelbagai aktiviti interaktif (Nor Asniza Ishak, Hazri Jamil, Nordin Abd Razak (2020). Dalam konteks kajian ini, pengayaan merupakan satu usaha untuk meningkatkan dan memperluaskan kosa kata BKD murid melalui penggunaan media e-Lagu. Pengayaan dalam kajian ini diukur melalui keupayaan murid membina ayat mudah menggunakan kosa kata baharu yang dipelajari melalui lagu, keupayaan murid memilih dan menggunakan kosa kata yang dipelajari dan juga keupayaan murid untuk mengenal pasti kata adjektif, kata kerja dan kata nama.

1.10.5 Kosa kata

Menurut Richards dan Renandya (2002), kosa kata adalah asas utama untuk kemahiran berbahasa seperti bertutur, membaca, menulis dan mendengar. Manakala, dalam kajian ini, kosa kata ini bermaksud perkataan BKD yang diperolehi atau dikuasai oleh murid melalui penggunaan media e-Lagu dalam proses pengajaran dan pembelajaran yang dijalankan. Kosa kata dalam kajian ini juga merujuk kepada kata

nama am dan kata nama khas yang akan dipelajari oleh murid melalui media e-Lagu. Selain itu, kosa kata dalam konteks kajian ini juga merujuk kepada kata kerja transitif yang telah dimasukkan dalam lirik lagu untuk dinyanyikan dan dipelajari oleh murid. Selain daripada itu, kosa kata dalam konteks kajian ini juga merujuk kepada kata adjektif pancaindera, iaitu rasa dan bau.

1.10.6 Bahasa Kadazandusun

Bahasa Kadazandusun merupakan istilah yang digunakan sebagai bahasa rasmi untuk pengajaran dan pembelajaran yang dipersetujui melalui perjanjian perisytiharan di antara ahli majlis tertinggi Kadazan Dusun Cultural Assosiation (KDCA) dan United Sabah Dusun Assosiation (USDA) pada 24 Januari 1995 (Amman Sirom & Benedict Topin, 2017). Dalam kajian ini Bahasa Kadazandusun merupakan satu mata pelajaran yang terdapat dalam DSKP Tahun 4. Kemahiran yang diambil dalam DSKP untuk digunakan dalam konteks kajian ini ialah kemahiran tatabahasa. Manakala, standard kandungan, ialah 5.2 *Momoguno mogikaakawo sompuruan boros id pibarasan om ponuatan* dan standard pembelajaran pula, ialah 5.2.1 *Momoguno do boros ngaran id ayat*, 5.2.2 *Momoguno do boros maan id ayat* dan 5.2.3 *Momoguno do boros ula id ayat*.

1.10.7 Sekolah rendah

Sekolah rendah atau pendidikan rendah merupakan kursus pengajian pada peringkat rendah yang direncanakan bagi tempoh enam tahun tetapi yang boleh tamat diikuti dalam tempoh antara lima hingga tujuh tahun dan ianya terdiri daripada sekolah kebangsaan atau sekolah jenis kebangsaan (KPM, 2021). Dalam konteks kajian ini sekolah rendah bermaksud Sekolah Kebangsaan (SK) yang terletak di dua daerah zon pedalaman Sabah, iaitu daerah Keningau dan Tenom.

1.10.8 Luar bandar

Luar bandar bermaksud lokasi-lokasi sekolah kecil yang terletak di luar kawasan perbandaran, majlis perbandaran dan majlis daerah (Mohd Yusoff Mohd Nor & Sufean Hussin, 2013). Dalam konteks kajian ini luar bandar bermaksud sekolah pedalaman yang jauh dari bandar utama daerah Tenom, iaitu 16.4 Kilometer (KM) dan Keningau 20 KM. Luar bandar dalam kajian ini juga merujuk kepada sekolah rendah yang mempunyai infrastruktur terhad kerana mempunyai kekurangan dari segi bahan pembelajaran yang berbentuk digital.

1.11 Kesimpulan

Secara keseluruhannya, bab ini telah menjelaskan latar belakang kajian, pernyataan masalah, objektif kajian, soalan kajian, kepentingan kajian, batasan kajian dan definisi

operasional. Dalam bahagian latar belakang kajian, pengkaji telah menghuraikan dan menghubungkan karakter-karakter dalam tajuk kajian dengan menjelaskan sejarah pelaksanaan pengajaran dan pembelajaran BKD, sekolah luar bandar, penggunaan media pembelajaran, media e-Lagu, dan pengayaan kosa kata murid. Semua karakter ini telah dihubungkan antara satu sama lain. Manakala, pernyataan masalah pula membincangkan isu pencapaian kosa kata BKD murid yang semakin merosot serta kesannya turut dibincangkan. Tambahan lagi, kerangka kajian juga dijelaskan untuk memudahkan pemahaman cara kajian ini dijalankan. Manakala, kepentingan untuk menjalankan kajian ini turut diterangkan dengan jelas dalam beberapa aspek. Akhir sekali, definisi operasional juga telah diterangkan mengikut konteks umum dan juga mengikut konteks kajian ini. Secara ringkasnya, kajian ini bertujuan untuk menangani masalah kekurangan kosa kata BKD dalam kalangan murid sekolah rendah luar bandar dan juga untuk menangani kekurangan bahan bantu mengajar dan belajar yang sesuai untuk pengajaran dan pembelajaran BKD. Walaupun terdapat batasan dalam kajian ini, seperti sampel yang terhad dan tempoh kajian yang singkat, diharapkan agar kajian ini dapat memberi kesan yang signifikan dalam meningkatkan pengajaran dan pembelajaran BKD.

